

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság ajánlása a választási eljárással kapcsolatos adatkezelésekről

Adatvédelmi szempontból az országgyűlési választás és az azt megelőző kampány kiemelt jelentőségű, hiszen rövid idő alatt több millió választópolgár személyes adata kerül a pártok, jelölő szervezetek és jelöltek kezelésébe. A 2014-es év ugyanakkor ebből a szempontból is különleges lesz: egyrészt az országgyűlési és az önkormányzati választások mellett sor kerül idén az Európai Parlament tagjainak választására is, másrészt pedig ez az év lesz a választási reform keretében elfogadott, a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) első erőpróbája. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) ezért folytatni kívánja azt a korábbi adatvédelmi biztosítási hagyományt, hogy a választások előtt felhívja a kampányban résztvevők figyelmét a vonatkozó adatvédelmi követelmények betartására.

A választási adatkezelések vizsgálata során a Hatóság a polgárok személyes adatainak védelmét hivatott szem előtt tartani. Az ügyek megítélésakor ugyanakkor tekintettel kell lenni arra is, hogy egy demokratikus jogállamban közérdek fűződik a polgárok választójogának tájékozott és aktív gyakorlásához, így a pártoknak, jelölő szervezeteknek méltányolható érdeke fűződik az adatok kezeléséhez.

A választási adatkezelések két, jól elkülöníthető – az ajánlás jogintézményéhez kapcsolódó, illetőleg a kampány célját szolgáló – csoportját különböztethetjük meg, amelyek jogszerű kereteit az alábbiakban foglaljuk össze:

I. Az ajánlások gyűjtésének adatvédelmi kérdései

A Ve. több szempontból is jelentősen átalakította a jelöltállítás szabályait és a reform révén nagyban csökkentette a visszaélések lehetőségét. A korábbi szabályozás értelmében jelöltet ajánlani ajánlószelvényen lehetett, amelyet a választásról szóló értesítővel együtt juttattak el a választópolgárok részére. Ez a rendszer olyan hiányosságokban szenvedett, amelyek lehetővé tették a visszaélést a választópolgárok személyes adataival. Számos esetben előfordult például, hogy a választópolgárok postaládáiból ellopták az ajánlószelvényeket és így az elkövetők a személyes adatokat tartalmazó értesítők birtokába jutottak, vagy az összegyűjtött ajánlószelvények adatait meghamisították. Szükségessé vált tehát a jelöltállítás rendszerének megújítása, aminek érdekében mind a korábbi adatvédelmi biztos, mind pedig a NAIH felszólalt.¹

A Ve. ugyan nem szüntette meg az ajánlás intézményét, de jelentős reformokat vezetett be ezen a téren.

I.1. Az ajánlások tekintetében az egyik legfontosabb újítás az, hogy egy választópolgár több jelöltet is ajánlhat. Korábban a jelöltként indulni szándékozó személyek és a jelölő szervezetek azért küzdöttek, hogy megszerezzék maguknak a polgárok által adható egyetlen ajánlást. A többes ajánlás lehetővé tételével, illetőleg a jelöléshez szükséges ajánlások számának csökkentésével azonban az ajánlategyűjtés tétje redukálódott, ezért a Hatóság reményei szerint csökkenni fognak a visszaélések.

I.2. Az ajánlószelvényeket ajánlóívek váltották fel. Az íveket – erre irányuló kérelem alapján – a független jelöltként indulni szándékozó választópolgár, illetve a jelölő szervezet a jelölt

¹ <http://naih.hu/files/NAIH-koezlemeney-az-ajanloszelvények-gy-itesenek-tervezett-megszünteteteserol.pdf>

nyilvántartásba vételére illetékes választási bizottság mellett működő választási irodától igényelheti. Az illetékes választási iroda valamennyi ajánlóíven feltüntetni a jelöltként indulni szándékozó választópolgárral kapcsolatos adatokat (név, jelölő szervezet neve vagy a független jelölés ténye, a választókerület megjelölése), illetőleg azokat sorszámmal, valamint hitelesítő bélyegzőlenyomattal látja el.

Az ajánlások gyűjtése vonatkozásában a Ve. lényegében megőrizte a korábbi szabályokat. Eszerint ajánlást a polgárok zaklatása nélkül a jelölő szervezet képviselője vagy a jelöltként indulni szándékozó választópolgár, illetve annak képviselője bárhol gyűjthet. Nem lehet viszont ajánlásokat gyűjteni

- az ajánlást gyűjtő és az ajánló munkahelyén munkaidejében vagy munkaviszonyból, illetve munkavégzésre irányuló más jogviszonyból fakadó munkavégzési kötelezettsége teljesítése közben;
- a Magyar Honvédségnél és a központi államigazgatási szerveknél szolgálati viszonyban levő személytől a szolgálati helyén vagy szolgálati feladatának teljesítése közben;
- tömegközlekedési eszközön;
- állami, helyi és nemzetiségi önkormányzati szervek hivatali helyiségében;
- az új szabályok értelmében felsőoktatási és köznevelési intézményekben, illetőleg az egészségügyi szolgáltatóknál.

Az íveken fel kell tüntetni a választópolgár személyes adatai mellett (név, személyi azonosító, magyarországi lakcím, anyja neve, valamint aláírás) az ajánlást gyűjtő személy nevét és aláírását is. Ez elsősorban azt garantálja, hogy az ajánlások gyűjtése nyomon követhetővé váljon. A visszaélések esetleges felderítése érdekében így utólag is azonosítani lehet azt a személyt, aki adatfeldolgozóként részt vett e tevékenységben.

A Ve. jóval szigorúbb szabályokat állapít meg a jelölt bejelentésével kapcsolatban. Nem elegendő ugyanis az, hogy a jelöltként indulni szándékozó választópolgár, illetőleg a jelölő szervezet összegyűjtse a megfelelő számú ajánlást, hanem az ajánlóívekkel el is kell számolni. A Ve. értelmében ugyanis a jelölt bejelentésekor az összes kiadott ajánlóívet le kell adni az illetékes választási irodának. Ezáltal elkerülhetővé válik az, hogy a személyes adatokat az érintett tudta és hozzájárulása nélkül más célra felhasználják.

I.3. A Ve. az ajánlások tekintetében formalizált eljárást vezetett be, amelynek része az ívekkel kapcsolatos kérelmek benyújtása, az azokkal való elszámolás, amelyet követően a választási szervek nyilvántartásba veszik a jelölteket. Az íveket a szavazást követő kilencvenedik napot követő munkanapon megsemmisítik. Így az ajánlóíveken szereplő adatok, azok kezelésének célja, illetve az abban – adatkezelőként vagy adatfeldolgozóként – közreműködők személye ismert az adatalanyok számára.

Tekintettel arra, hogy a választási szervek kezelésében mindazon információk megtalálhatók, amelyek a személyes adatok kezelése szempontjából jelentőséggel bírnak, és az ívek vezetése és leadása szigorú eljárás és számadás szerint történik, továbbá mivel a választási eljárás során felmerült visszás esetek miatt - a választások tisztaságának, a választópolgárok jogainak védelme érdekében -, elsősorban a választási szervekhez lehet jogorvoslatért fordulni, az ajánlás céljából folytatott adatkezelés hatóságunk általi nyilvántartásba vételével tulajdonképpen duplikált adatbázis jönne létre – szükségtelenül – egy rendkívül korlátozott időre. Emellett a Hatóság figyelembe veszi azt is, hogy adminisztratív kötelezettségeik növelése helyett célszerűbb ügyfélbarát szemlélettel segíteni a jelöltként indulni szándékozó választópolgárok, illetve a jelölő szervezetek részvételét a választásokon.

A Hatóság álláspontja szerint ezért a választópolgárok személyes adatai ajánlások céljából történő kezelésének nyilvántartásba vételét nem kell a jelöltként indulni szándékozó választópolgároknak, illetőleg a jelölő szervezeteknek kérelmeznie a Hatóságnál.

Az ajánlások gyűjtésének előkészítésével összefüggő adatkezeléseket - például a telefonon történő előzetes időpont-egyeztetéseket - viszont nyilvántartásba kell vetetni a Hatósággal.

I.4. A Hatóság az ajánlások gyűjtésével kapcsolatban az alábbiakra hívja fel a jelöltként indulni szándékozó választópolgárok, a jelölő szervezetek, illetőleg az ajánlások gyűjtésében résztvevők figyelmét:

- Nem kell kérelmezni az ajánlások gyűjtése céljából végzett adatkezelések nyilvántartásba vételét. Ez nem vonatkozik az ajánlások gyűjtésének előkészítésével összhangban végzett adatkezelésekre.

- Az ajánlást gyűjtők a választópolgárok magánszférájának maximális tiszteletben tartása mellett járjanak el a tevékenységük során.

- Tilos az ajánlásért bármely ellentételezés adása és elfogadása.

- Az ajánlóíveken szereplő adatokat a jelöltállítástól eltérő célra felhasználni jogellenes, nem megengedett ezért az ajánlóívek másolása (sokszorosítása, fénymásolása), illetőleg duplikált adatbázisok létrehozatala az azokon szereplő információk alapján.

- Az ajánló személye nem hozható nyilvánosságra, bizalmasan kezelendő.

- Az ajánlást adó választópolgároknak méltányolható érdeke fűződik ahhoz, hogy ellenőrizni tudják, valóban az a személy gyűjti a személyes és különleges adataikat, aki az ajánlóíven szerepel. Célszerű lenne ezért az, ha a gyűjtésben részt vevők – a választópolgárok erre irányuló kérésére – igazolni tudnák a személyazonosságukat.

- A jelöltként indulni szándékozó választópolgárok, illetőleg a jelölő szervezetek – a választópolgárok tájékoztatása, valamint az esetleges jogsértések felderítése érdekében – törekedjenek pontos és naprakész adatbázis vezetésére azokról a személyekről, akik az ajánlások gyűjtésében részt vesznek.

A Hatóság továbbá felhívja a választópolgárok figyelmét arra, hogy aláírás előtt győződjenek meg arról, hogy az ajánlóíven szerepel-e sorszám és pecsét, valamint fel van-e azon tüntetve az ajánlást gyűjtő személy neve és aláírása. Fokozottan ügyeljenek arra, hogy olyan ajánlóívet, amelyen nem szerepelnek ezek az adatok, ne írjanak alá.

II. A választási kampánnyal kapcsolatos adatkezelések

Az Alkotmánybíróság 175/2011. (XII. 29.) AB határozatában kiemelte, hogy a választott testületek legitimitása szempontjából fontos tényező a választási részvétel. A jelölő szervezetek és a jelöltek jelöltek által kifejtett kampány a legitimitáció erősítésének irányába hat azáltal, hogy a választópolgárokat a választáson való aktív részvételre ösztönzi. Ugyanakkor „[a] választási kampány során a választópolgárok hatékony elérése, valamint az informált, felelősségteljes választói döntés meghozatala mellett fennálló érdek, mint alkotmányos cél elérését legfeljebb a választópolgárok kampánycélú adatainak kezelése tekintetében a hozzájárulásuk vélelmezése

szolgálhatja, a kötelezően elrendelt adatkezelés, s így az adataik kezelésének megtiltására vonatkozó joguk kizárása azonban már nem”. A taláros testület ezért megsemmisítette a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény 45. §-t, mert úgy ítélte meg, hogy a kifogásolt rendelkezés az érintettek információs önrendelkezési jogának olyan korlátozását eredményezi, amelyet alkotmányos érték védelme nem tesz szükségessé.

A Ve. ebben a tekintetben is jelentős előrelépést tett, hiszen a kampánycélú adatkezelések vonatkozásában már tartalmaz az érintettek magánéletéhez és személyes adatok védelméhez fűződő jogát védő garanciális szabályokat.

II.1. A Ve. lehetővé teszi a jelöltek és a jelölő szervezetek részére, hogy a szavazóköri névjegyzékben szereplő választópolgárok nevét és lakcímét igényeljék az illetékes választási irodától, vagy a Nemzeti Választási Irodától. Ezen információkat kizárólag közvetlen politikai kampány céljára lehet felhasználni, egyéb célú felhasználásuk, másolásuk, harmadik személynek történő átadásuk tilos. Az adatszolgáltatás feltétele, hogy a jelölt vagy a jelölő szervezet igazolja azt, hogy befizette a Nemzeti Választási Iroda számlájára törvényben számára előírt összeget. Az adatokat legkésőbb a szavazás napján meg kell semmisíteni, és az erről készült jegyzőkönyvet a jelölt és a jelölő szervezet három napon belül köteles átadni az adatszolgáltatást teljesítő választási irodának.

A Ve. szerint ugyanakkor a választópolgárok – összhangban információs önrendelkezési jogukkal – jogosultak megtiltani, hogy a választási szervek kiadják a jelöltek és a jelölő szervezetek részére az adataikat. Az érintett továbbá a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 2. §-a szerinti adatszolgáltatást korlátozó vagy tiltó nyilatkozatot is tehet.

Ezeket a szabályokat megfelelően alkalmazni kell a választási kampányanyagoknak a választók részére – közvetlen megkeresés módszerével – történő eljuttatására is.

II.2. Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (a továbbiakban: Eht.) 160. § (2)-(4) bekezdéseiben foglaltak szerint az elektronikus hírközlési szolgáltató valamennyi előfizetőjéről évente nyomtatott (telefonkönyv) vagy elektronikus formában előfizetői névjegyzéket köteles készíteni. Az előfizetői névjegyzékek vagy címtárak az előfizető önkéntes és egyértelmű hozzájárulása nélkül csak annyi adatot tartalmazhatnak róla, amennyi azonosításához feltétlenül szükséges. E jogszabályhely (4) bekezdése alapján *„az előfizető számára külön költség nélkül biztosítani kell azt a jogot, hogy kérésére:*

- a) kimaradjon a nyomtatott vagy elektronikus névjegyzékből;*
- b) az előfizetői névjegyzékben feltüntessék, hogy személyes adatai nem használhatóak fel közvetlen üzletszerzés, tájékoztatás, közvélemény- vagy piackutatás céljára;*
- c) lakcímét csak részben tüntessék fel az előfizetői névjegyzékben.”*

A telefonkönyv tehát az érintett önkéntes hozzájárulásán alapuló jegyzék; az érintett az egyéni előfizetési szerződésben szabadon dönt arról, hogy személyes adatait miként kezeljék. A nyilvános terjesztésű telefonkönyvben annak az előfizetőnek szerepelnek a személyes adatai, aki az abban való közzétételhez hozzájárult, és ennek célja egyértelműen a kapcsolatfelvétel lehetőségének a megteremtése. A telefonkönyvben a jelenlegi gyakorlat szerint „§” jel szerepel annak az előfizetőnek a neve mellett, aki nem kér közvetlen üzletszerzés, tájékoztatás, közvélemény- vagy piackutatás célját szolgáló megkeresést.

A Hatóság álláspontja szerint a jelöltek, jelölő szervezetek a kampány során a nyilvános terjesztésű telefonkönyvből azon magánszemély előfizetők telefonszámait válogathatják le és hívhatják fel, akik hozzájárultak annak közzétételéhez, és előfizetői szerződésükben a közvetlen üzletszerzés, tájékoztatás, közvélemény- vagy piackutatás célját szolgáló megkeresés fogadását sem zárták ki. Az adatminőség elvére való tekintettel kizárólag a legfrissebb telefonkönyv, elektronikus adattár használható fel.

A telefonkönyvben szereplő lakcímadatok kampánycélú hasznosítását a Hatóság nem tartja megengedhetőnek, mivel a telefonkönyv nem postai címregiszterként funkcionál (az ott közölt lakcímadatok célja nem postai kommunikáció), törvényes felhatalmazás az ilyen adatkezelésre nincs; az aktualizált lakcímadatok pártok számára elérhető legális forrása a személyi adat- és lakcímnnyilvántartás. Emellett a pártok rendelkezésére állnak a szimpatizánsi adatbázisok is.

II.3. Az Eht. 162. § (1) bekezdése kimondja, hogy az automatizált hívórendszer csak az előfizető előzetes hozzájárulása esetén alkalmazható közvetlen üzletszerzési (marketing) vagy tájékoztatási tevékenység céljából.

A telefonszám-adatbázis felhasználása nélkül, számképzés elvén működő módszer adatvédelmi szempontból azért nem elfogadható, mert magában rejti annak kockázatát, hogy titkos számot tárcsáz a gép, illetve olyan magánszemélyt hív fel, aki telefon-előfizetése keretében adatai nyilvános telefonkönyvben történő nyilvánosságra hozatalához nem járult hozzá.

A nyilvános telefonszám-adatbázis alapulvételével működtetett automatikus hívásrendszer a Hatóság álláspontja szerint megfelel az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) előírásainak, ha az adatbázis kizárólag azoknak az előfizetőknek az aktuális adatait tartalmazza, akik az előfizetői szerződésükben hozzájárultak számuk közzétételéhez, valamint a marketing és tájékoztatási célú megkeresések fogadását sem zárták ki.

A magánszféra védelme érdekében biztosítani kell továbbá a hívások megszakíthatóságát az érintettek részére.

II.4. A Ve. 149. §-a értelmében választási kampányanyagot csak akkor lehet a választópolgár részére eljuttatni mobiltelefonszámának vagy e-mail címének felhasználásával, amennyiben az érintett ahhoz *kifejezetten* hozzájárult.

A Hatóság felhívja a jelöltek és jelölő szervezetek figyelmét arra, hogy az Adatvédelmi Irányelv 29. cikke szerinti Adatvédelmi Munkacsoport által elfogadott, a hozzájárulás fogalom-meghatározásáról szóló 15/2011. ajánlásában kifejtette, hogy akkor „kifejezett” a hozzájárulás, amennyiben az kiterjed az adatkezelés pontos céljára, illetőleg a cél szempontjából ésszerű és szükséges adatkezelésre vonatkozik. A hozzájárulást az adatkezelés „egyértelműen meghatározott, különböző szempontjaira vonatkozóan kell adni”, azaz annak tájékozottnak kell lennie.

A Hatóság álláspontja szerint ezért a választópolgárnak a mobiltelefonszáma vagy elektronikus levelezési címe kezeléséhez való hozzájárulása abban az esetben felel meg a Ve.-ben foglalt előírásoknak, amennyiben egyértelműen bizonyítható, hogy az az érintettől származik, engedélyező tartalmú, valamint az adott információnak a jelölt vagy jelölő szervezet általi kezelésére vonatkozik. A hozzájárulás érvényességét és az adatkezelés jogszerűségét a jelöltnek

vagy jelölő szervezetnek kell biztosítania, illetve bizonyítania. Amennyiben az adatkezelő igazolni tudja, hogy az adatkezeléshez való hozzájárulást az érintett megadta, az adatkezelés jogszerű.

II.5. Az egyes pártok a kampányidőszakot megelőzően, avagy korábbi kampányidőszakokban nagy számban gyűjtöttek személyes adatot támogatóiktól. Az adatok felvétele kifejezetten szimpatizánsi adatbázis építése céljából, illetve egyes aláírásgyűjtésekhez, civil kezdeményezésekhez kapcsolódóan történt. Előfordult, hogy a személyes adatok felvételére aláírásgyűjtés keretében, kifejezetten és kinyilvánítottan is valamely meghatározott cél támogatása érdekében került sor. Amennyiben a polgár kizárólag csak a politikai kezdeményezés (pl. helyi vagy országos petíciós cél) megvalósítása érdekében bocsátotta rendelkezésre adatait, úgy ezeket, mielőtt az adatkezelés betöltötte célját, a pártnak törölnie kellett. Számos esetben azonban a kezdeményezés mellett kifejezetten kapcsolattartás céljából is átadhatta az érintett személyes adatait (név, lakcím, telefonszám, e-mail cím).

Ezeknek az elérhetőségi adatoknak a tárolása, kapcsolattartásra való kampánycélú felhasználása, amennyiben az érintett időbeli korlátozás nélkül bocsátotta azokat rendelkezésre, mindaddig jogszerű, amíg a polgár adatai törlését a pártnál nem kezdeményezi.

Az érintett információs önrendelkezési joga érvényesítését a pártnak azzal kell segíteni, hogy a szimpatizánsokról az adatminőség elvére tekintettel pontos nyilvántartást vezet, gondoskodik az adatok biztonságáról, és biztosítja, hogy az érintett bármikor kérhesse adatai módosítását, törlését.

II.6. A választási kampány céljából végzett adatkezelések tekintetében a Ve. nem határoz meg olyan garanciális jellegű eljárást, amelynek keretében a választási szervek az adatvédelmi nyilvántartást helyettesítő felügyeleti funkciót töltenének be.

A Hatóság ezért felhívja a jelöltként indulni szándékozó választópolgárok, a jelöltek és a jelölő szervezetek figyelmét arra, hogy az Infotv. 66. § (1) bekezdése értelmében kötelesek a kampány céljából folytatott adatkezelések nyilvántartásba vételét kérelmezni a Hatóságnál. Különbséget kell azonban tenni a központilag irányított, illetve a területileg vagy helyileg koordinált választási kampány céljából folytatott adatkezelések között. Előbbiek esetében elegendő egyetlen nyilvántartásba vételi kérelem, a területi vagy helyi kampányok esetében azonban - mivel azok célja részben vagy egészben eltér az általános kampányétól -, külön nyilvántartásba vételi kérelmet kell benyújtani. Az adatkezelés a nyilvántartásba vételt megelőzően nem kezdhető meg.

II.7. A kampánycélú adatkezelésekkel kapcsolatban a Hatóság az alábbiakra hívja fel a jelöltként indulni szándékozó választópolgárok, a jelöltek és a jelölő szervezetek figyelmét:

- Amennyiben a központi névjegyzék, illetőleg a polgárok személyiadat- és lakcímnnyilvántartásának felhasználásával juttatnak kampányanyagokat a választópolgárok részére, akkor az érintetteket e tényről tájékoztatni kell.

- Nyilvános terjesztésű telefonkönyvből azon magánszemély előfizetők telefonszámait lehet leválogatni és felhívni, akik hozzájárultak annak közzétételéhez és előfizetői szerződésükben a közvetlen üzletszerzés, tájékoztatás, közvélemény- vagy piackutatás célját szolgáló megkeresések fogadását sem zárták ki.

- Nem megengedett az olyan hívórendszer alkalmazása, amely a számgenerálás elvén alapszik, mert ennek használata sértheti a választópolgárok magánszféráját.

- Nyilvános telefonszámokat tartalmazó adatbázist hasznosító automatizált hívórendszer csak akkor alkalmazható, ha az adatbázis kizárólag azoknak az előfizetőknek az aktuális adatait tartalmazza, akik az előfizetői szerződésükben hozzájárultak számuk közzétételéhez, valamint a marketing és tájékoztatási célú megkeresések fogadását sem zárták ki, illetve az automatikus hívások a szimpatizánsok által önként rendelkezésre bocsátott telefonszámok alapján bonyolódnak. Biztosítani kell továbbá a hívások megszakíthatóságát az érintettek részére.

- Kizárólag azoknak a választópolgároknak küldhető kampányanyag elektronikus levelezési cím vagy mobiltelefonszám felhasználásával, akik korábban ezeket az adataikat a jelöltként indulni szándékozó választópolgár, a jelölt vagy a jelölő szervezetek rendelkezésére bocsátották, és kinyilvánították, hogy ezen információk útján is kapcsolatot kívánnak tartani velük.

- A jelöltként indulni szándékozó választópolgárok, a jelöltek és a jelölő szervezetek kötelesek a választási kampány céljából folytatott adatkezelések nyilvántartásba vételét kérelmezni a Hatóságtól. Ennek megfelelően különbséget kell tenni a választási kampány céljából végzett általános, illetőleg a választási kampány keretén belül jól elkülöníthető, eseti célú kampánytevékenységek között.

III. A nyilvánosságra hozott személyes adatok kampánycélú felhasználása

Valamely személyes adat korábban, jogszerűen történt nyilvánosságra hozatala nem teszi jogszerűvé a további adatkezelési lépéseket, így ezen adatok gyűjtését, felhasználását. Ezt az értelmezést mind a korábbi adatvédelmi biztosi gyakorlat, mind azok a jogszabályok tükrözik, amelyek során a jogalkotó egyes nyilvános adatbázisok felhasználásának szabályait rögzíti, éppen a célhoz kötött felhasználás érdekében. A célhoz kötött adatkezelés Infotv.-ben rögzített követelménye szerint személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet. Valamely adatállomány törvényben, vagy az érintettek rendelkezése nyomán meghatározott céltól történő nyilvánosságra hozatala tehát nem jár azzal a következménnyel, hogy az információkat bármely adatkezelő az eredeti céltól eltérő új cél érdekében is jogszerűen felhasználhatja (hacsak maga az új célt szolgáló adatkezelés nem törvényben elrendelt, vagy nem az érintett hozzájárulásán alapul). A célhoz kötöttség elve nyilvánosságra hozott személyes adatok vonatkozásában is érvényesül; a további adatkezeléseknél esetenként vizsgálendő, hogy az adatfelhasználás célja összhangban van-e a közzétételt megalapozó eredeti céllal, a jogalkotó szándékával.

III.1. Az egyes adatforrásokból szerzett adatok kezelésének jogszerűségét az határozza meg, hogy az adatkezelés az eredeti, a nyilvánosságra hozatalt igazoló célból történt-e; az eredeti cél meghatározásakor pedig különbséget kell tenni azon adatok/adatállományok között, amelyek az érintett közfeladataival/munkahelyével/üzleti tevékenységével kapcsolatosak, illetve amelyek magánéletével hozhatók összefüggésbe.

III.2. Az egyéni vállalkozók nyilvánosságra hozott adatai esetén az adatkezelési cél a Hatóság álláspontja szerint a forgalom biztonsága, valamint az, hogy bárki felvehesse a kapcsolatot az érintettel, ám szorosan csak a vállalkozási tevékenységgel kapcsolatos kommunikáció céljából. A cél ilyen meghatározása során jogilag releváns az a tény is, hogy számos egyéni vállalkozó/mezőgazdasági őstermelő üzleti tevékenységét saját lakhelyén folytatja, vagyis

magánszférája és szakmai tevékenysége kevésbé válik el egymástól, mint a közfeladatot ellátó szervek vezetői esetén.

Az egyes szakértői névjegyzékek (pl. könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartása, stb.) vonatkozásában az adatkezelési cél speciális, pontosan meghatározható, a regiszterek adatainak ettől eltérő - így kampánycélú - felhasználása jogellenes.

III.3. Egyes esetekben a pártok adatkezelő szervezetek (társadalmi szervezetek, közigazgatási szervek) tagságához, ügyfeleihez oly módon juttathatnak el címzett üzeneteket, hogy a címzetti adatbázis nem kerül a birtokukba, hanem e szervezeten keresztül, annak közreműködésével juttatják el az üzenetet a címzethez. Ebben az esetben a jogszerűség mindenkor a szervezet és tagjai/ügyfelei közötti jogviszonyt szabályozó megállapodástól vagy jogszabálytól függ.

III.4. A nyilvánosságra hozott személyes adatok kampánycélú felhasználásával kapcsolatban a Hatóság az alábbiakra hívja fel a jelöltek és jelölő szervezetek figyelmét:

- Tilos az egyéni vállalkozók adatait tartalmazó adatbázisokat és nyilvános szakértői névjegyzékeket (könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartása, stb.) kampánycélra felhasználni.

- Közvetített címzett üzenetek esetén azok kiküldését megelőzően gondosan értékelni kell a jogi környezetet.

IV. Az érintettek jogainak érvényesítése a választási eljárással kapcsolatos adatkezelések vonatkozásában

A választási kampány idején folytatott adatkezelések jogszerűségének szempontjából kiemelt fontossága van annak, hogy a választópolgárok megfelelő módon érvényesíteni tudják az információs önrendelkezési jogukat.

Az Infotv. 14. §-a ezzel kapcsolatban úgy rendelkezik, hogy az érintett kérelmezheti az adatkezelőnél tájékoztatását személyes adatai kezeléséről, személyes adatai helyesbítését, valamint személyes adatai – a kötelező adatkezelés kivételével – törlését vagy zárolását.

A Hatóság a fentiekre való tekintettel felhívja a jelölő szervezetek figyelmét arra, hogy a választási eljárással kapcsolatos adatkezelések tekintetében jelöljenek ki olyan személyeket, akik biztosítják a kapcsolattartást a választópolgárokkal.

V. A jelöltek és jelölő szervezetek kampányát segítő önkéntesek adatainak kezelése

A gazdasági társaságok, politikai pártok és jelölőszervezetek által előszeretettel alkalmazott marketing módszer, hogy oly módon toboroznak ügyfeleket, tagokat, szimpatizánsokat, hogy egy már velük kapcsolatban álló, adatbázisukban jogszerűen szereplő személyt (a továbbiakban: elsődleges címzett) keresnek meg azzal, hogy ajánljanak új személyeket (a továbbiakban: másodlagos címzett).

Ismeretes a világon sok országban alkalmazott kampánymódszer, amikor a választópolgárok a párt kérésére egymásnak ajánlják a jelölő szervezetet, illetve maguk ajánlanak másokat, mint leendő szimpatizánsokat a pártnak.

A Hatóság hangsúlyozza, hogy az elsődleges címzett csak a másodlagos címzett tudtával és beleegyezésével küldheti meg az elérhetőségi adatokat a szervezet részére. Erre a szervezetnek a megkeresésben előzetesen fel kell hívnia az elsődleges címzett figyelmét.

A szervezetnek az adatközlést meg kell erősítenie a másodlagos címzettekkel – írásban, postai megkeresés útján vagy például az ajánlás során megadott elektronikus levélcímükre küldött linkre történő kattintással –, és csak ezt a megerősítést követően állíthatja össze támogatói adatbázisát. E körben kiemelendő, hogy az Infotv. 3. § 3. a) pontja alapján a politikai véleményre vagy pártállásra vonatkozó adat különleges adatnak minősül, amely az Infotv. 5. § (2) bekezdése értelmében az érintett írásbeli hozzájárulásával, vagy – a Hatóság vonatkozó gyakorlata értelmében – azzal egyenértékű kifejezett hozzájárulása alapján kezelhető. Az adatkezelés egész folyamatán keresztül biztosítania kell továbbá az adatkezelőnek az adatkezelés valamennyi garanciáját, így többek között azt, hogy az érintett élhessen tiltakozási, törléshez való, tájékoztatáskérési, illetőleg helyesbítési jogával.

Az önkéntesek adatainak kezelésével kapcsolatban a Hatóság az alábbiakra hívja fel a jelöltek és jelölő szervezetek figyelmét:

- **A jelöltek és jelölő szervezetek csak olyan jelentkezési lapokat fogadjanak be, amely a saját adatbázisukban regisztrált tagtól érkezett.**
- **Azon személyek adatait, akik a megerősítés iránti megkeresés során nem járulnak hozzá személyes adataik kezeléséhez, nem tarthatják nyilván, „negatív adatbázis” nem képezhető.**
- **Az elsődleges címzettek figyelmét minden esetben fel kell hívni arra, hogy az adatközlés csak a másodlagos címzett tudtával és beleegyezésével történhet.**

VI. A választási eljárás nyilvánosságával kapcsolatos kérdések

A Ve. 2. § (1) bekezdés f) pontja a választási eljárás alapelvei között nevesíti a nyilvánosság követelményét. Erre való tekintettel rendelkezik úgy a törvény, hogy a választási szervek rendelkezésére álló adatok – törvényben megállapított kivétellel – nyilvánosak. A választás kitűzése és a választás eredményének jogerőre emelkedése közötti időszakban az Infotv.-nek a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok igénylésére vonatkozó rendelkezéseit a választási szervek azzal az eltéréssel kötelesek alkalmazni, hogy a közérdekű adatigénylésnek haladéktalanul, legfeljebb azonban 5 napon belül eleget kell tenniük.

Budapest, 2014. február 04.

dr. Péterfalvi Attila
a NAIH elnöke
c. egyetemi tanár